

การบริหารสถานศึกษาพอเพียงที่มีประสิทธิผลของโรงเรียน ในเขตสำนักงานศึกษาธิการภาค 2 กระทรวงศึกษาธิการ

ฐานวัฒน์ โขติจิรนาศักดิ์^{1*} จินต์ วิภาตะกัลล์² สุทธนู ศรีไสย์³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาสภาพการบริหาร วิเคราะห์ปัจจัย และ นำเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียน ในเขตสำนักงานศึกษาธิการภาค 2 กระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยได้มาจากแบบสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครูผู้สอน จำนวน 878 จากทั้งหมด 919 ชุด สถิติที่ใช้ ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีแบบ One-sample t-test และ การวิเคราะห์ห้อย่งประกอบ

ผลการวิจัยพบว่า (1) ภาพรวมทั้งหมดของการบริหารสถานศึกษาพอเพียง และภาพรวมในแต่ละปัจจัยด้านการบริหารและปัจจัยด้านเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับสูง เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 (2) มี 10 องค์ประกอบ และ 37 ประเด็นเป็นประเด็นสำคัญของการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 71.67 และ (3) มี 8 แนวทางที่เหมาะสม สำหรับการบริหารสถานศึกษาพอเพียงให้มีประสิทธิผล สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงดังนี้ (1) *ด้านพอประมาณ* มี 2 แนวทางคือ การนิเทศติดตามการดำเนินงานของโรงเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการบริหารจัดการทรัพยากรด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2) *ด้านมีเหตุผล* มี 2 แนวทางคือ การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาด้านการจัดทำแผนให้เกิดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (3) *ด้านภูมิคุ้มกัน* มี 1 แนวทางคือ การพัฒนาการทำงานเป็นทีม (4) *เงื่อนไขความรู้* มี 1 แนวทางคือ การพัฒนานักเรียนให้เกิดทักษะการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ (5) *เงื่อนไขคุณธรรม* มี 2 แนวทางคือ การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมบุคลากร ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณธรรมจริยธรรมบนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำสำคัญ : การบริหารสถานศึกษาพอเพียง / หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการพัฒนาองค์กร มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา จังหวัดนครสวรรค์ 60240

² ดร. หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการพัฒนาองค์กร มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา จังหวัดนครสวรรค์ 60240

³ รองศาสตราจารย์ ดร. หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการพัฒนาองค์กร มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา

*ผู้นิพนธ์หลัก e-mail: thanawat_1404@hotmail.com

EFFECTIVE ADMINISTRATION OF SUFFICIENCY SCHOOLS OF THE REGIONAL EDUCATION
OFFICE NO. 2, MINISTRY OF EDUCATION

Thanaway Chotijirathanasak^{1*} Jin Vibhatakalasa² Suttanu Srisai³

Abstract

The main objectives of this research were to examine, to analyze factors, and to present appropriate approaches for managing the effective administration of sufficiency schools of The Regional Education Office No.2, Ministry of Education. Data from a set of 878 Of all 919 questionnaires were selected from administrators, basic education commission committees, and teachers. The following statistics were employed: frequency, percentage, means, standard deviation, one-sample t-test, and factor analysis.

Research findings were found that: 1) A whole of sufficiency school management and overall management in terms of management aspect and sufficiency economy aspect were at high level when comparing with the established criteria at the .05 level of significance; 2) There were 10 components and 37 issues as crucial variables of the sufficiency school management, could explain the variance at 71.67 percent; and 3) Eight appropriate approaches were found for developing the effective sufficiency schools that associated with the sufficiency economy philosophy as follows: (1) *Moderation aspect*, 2 approaches were created: supervision and following up the management of sufficiency schools, and resource management with the sufficiency economy philosophy; (2) *Reasonableness aspect*, 2 approaches were created: personnel development of schools in terms of making learning plans with the sufficiency economy philosophy, and encouraging all stakeholders participants in the ways of sufficiency economy philosophy; (3) *Self-immunity aspect*, 1 approach was created: developing teamwork; (4) *Knowledgeable conditions aspect*, 1 approach was created: improve the students' skills in living their life with self- sufficiency way; and (5) *Moral conditions aspect*, 2 approaches were created: enhancement of ethics, morality of personnel according the sufficiency economic philosophy, and developing the learners' morality and ethics base on the sufficiency economic philosophy.

Keywords : Sufficiency School Administration, Sufficiency Economic Philosophy

---

¹ Student, Doctor of Philosophy, Administration of Organization Development, Chaopraya University, Nakonsawan 60240

² Ph.D, Doctor of Philosophy Program in Administration of Organization Development, Chaopraya University,

³ Associate Professor and Ph.D, Doctor of Philosophy Program in Administration of Organization Development, Chaopraya

*Corresponding autor, e-mail: thanawat_1404@hotmail.com

บทนำ

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแก่พสกนิกรชาวไทยมานานกว่า 30 ปี ด้วยสายพระเนตรที่ยาวไกลและลึกซึ้งยิ่งกว่านักพัฒนาหรือนักวิชาการใดๆ จะมีสติปัญญาเสมอเหมือนได้ตั้ง พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสของพระองค์ นับตั้งแต่ปี 2517 เป็นต้นมา ที่ได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการพัฒนาอย่างเป็นขั้นเป็นตอน บนหลักแนวคิดพึ่งตนเอง เพื่อให้เกิด ความพอมี พอกิน พอใช้ และมีความสุข โดยใช้หลักความพอประมาณ การคำนึงถึงความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว และทรงเตือนสติประชาชนคนไทยไม่ให้ประมาท ตระหนักถึงการพัฒนาที่สมดุล ก้าวหน้าไปอย่างสมดุล ในแต่ละขั้นตอนอย่างถูก ต้องตามหลักวิชาการ และการมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นกรอบในการคิดและการกระทำ สามารถประยุกต์ใช้ในทุกมิติชีวิต ทุกภาคส่วน และทุกด้านของการพัฒนา เพื่อสังคมส่วนรวมจักได้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและเจริญก้าวหน้าไปพร้อมกันอย่างมั่นคงและยั่งยืน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552:1)

นอกจากนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 78 (1) และ มาตรา 83 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการตามแนวหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (สำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2540) ที่เน้นให้คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ฉบับที่ 9 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา การเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2545) อัญเชิญหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศควบคู่ไปกับการขับเคลื่อนการพัฒนาแบบบูรณาการ เป็นองค์รวมที่มีคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ฉบับที่ 10 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550) ให้น้อมนำแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญานำทางในการจัดทำแผนอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดการพัฒนาประเทศที่สมดุล เป็นธรรม และยั่งยืนฉบับที่ 11 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555) มีแนวคิดที่ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8-ถึง 10 โดยยังคงยึดหลักการปฏิบัติตาม “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ยึดแนวคิดการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” พระราช บัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขโดยกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดวิสัยทัศน์ว่า “กระทรวง ศึกษาธิการมุ่งพัฒนาสถานศึกษาในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปจัด การศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลสู่ การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของผู้เรียน ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง” (กระทรวง ศึกษาธิการ, 2552: 6)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียน ในเขตสำนักงานศึกษาธิการภาค 2 กระทรวง ศึกษาธิการ
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียน ในเขตสำนักงานศึกษาธิการภาค 2 กระทรวง ศึกษาธิการ
3. เพื่อนำเสนอแนวทางของการบริหารสถานศึกษาพอเพียงที่มีประสิทธิผลของโรงเรียน ในเขตสำนักงานศึกษาธิการภาค 2 กระทรวงศึกษาธิการ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ ครูผู้สอน ของสถานศึกษาพอเพียง ในเขตสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 2 ประกอบด้วย 4 จังหวัด คือ จังหวัดลพบุรี จังหวัดอ่างทอง จังหวัดสิงห์บุรี และ จังหวัดชัยนาท จำนวน 314 โรงเรียน (ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการให้เป็นสถานศึกษาพอเพียง 2552-2556) มีประชากร จำนวน 4,545 คน โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยการเลือกสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling จำนวน 919 คน ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างประชากรโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ เครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970: 607-610 อ้างถึงใน สุทธิชัย ศรีไสย์, 2551: 132-133) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่พัฒนามาจาก แนวคิด ทฤษฎี หลัก การบริการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 1) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา 2) ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และ 4) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา และ ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 1) ความพอประมาณ 2) ความมีเหตุผล 3) การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี 4) เงื่อนไขความรู้ และ 5) เงื่อนไขคุณธรรม การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การทดสอบความตรง (Validity) ของเครื่องมือให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ตรวจสอบความตรง (Validity) ในด้าน เนื้อหา ภาษา ข้อความ ความหมาย และโครงสร้าง รวมถึงความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับสิ่งที่ต้องการศึกษา (Item Objective Congruence: IOC) มีค่าเป็น 0.954 และ การตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ของเครื่องมือ นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้วไปลองใช้ (Tryout) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน จากนั้นนำข้อมูลไปคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงแบบอัลฟา ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงแบบอัลฟา (Alpha-Reliability Coefficient) ทั้งฉบับเท่ากับ .972

การเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้ 1) ดำเนินการขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา เพื่อจัดส่งถึงผู้บริหารสถานศึกษาพอเพียง ในเขตสำนักงานศึกษาธิการภาค 2 เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครูผู้สอน จำนวน 919 คน จาก 66 โรงเรียน 2) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และอีกบางส่วนส่งทางไปรษณีย์ ใช้เวลาเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือน พฤษภาคม ถึงเดือน มิถุนายน พ.ศ. 2559 รวมระยะเวลาดำเนินการ 2 เดือน ได้รับข้อมูลกลับคืนทั้งหมด จำนวน 878 ชุด จากทั้งหมด 919 ชุด คิดเป็นร้อยละ 95.54 ของการเลือกสุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมการคำนวณชุดค่าสถิติสำเร็จรูปด้วยคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้คือ จำนวน (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทดสอบความมีนัยสำคัญระหว่างค่าเฉลี่ยเลขคณิตหรือการทดสอบค่าที่แบบ One-sample t-test, การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) โดยวิธี Principal-Component Analysis (PCA) และ ใช้การหมุนแกนอโรทอโนล แบบวาริแมกซ์ (Varimax Orthogonal Rotation)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 “ศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียนในเขตสำนักงานศึกษาธิการภาค 2 กระทรวงศึกษาธิการ” พบว่าในภาพรวมทั้งหมด และปัจจัยในแต่ละด้าน อยู่ในระดับสูงเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (ร้อยละ 80) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 “วิเคราะห์ปัจจัยการบริหารสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียน ในเขตสำนักงานศึกษาธิการภาค 2 กระทรวงศึกษาธิการ” พบว่าเบื้อง ต้นค่าสัมประสิทธิ์การวัดความ

เพียงพอของ ข้อมูลการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีวัดแบบ ไกอเซอร์ เมเยอร์- โอลกิน(Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy) มีค่าเท่ากับ 0.972 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ คะแนนองค์ประกอบมาตรฐาน (Factor Standardized Coefficient) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไปสามารถสกัด องค์ ประกอบได้ 10 องค์ ประกอบและ 37 ประเด็นสำคัญ และสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 71.67 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 รายละเอียด ใน ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตัวแปรสำคัญที่ถูกเลือกเพื่อใช้เป็นประเด็นสำคัญในการจัดทำเป็นแนวทางที่เหมาะสมต่อการบริหาร สถานศึกษาพอเพียงที่มีประสิทธิผลของโรงเรียน ในเขตสำนักงานศึกษาธิการภาค 2

ที่	ประเด็นสำคัญ	น้ำหนัก องค์ประกอบ
1.	สถานศึกษาของท่านมีการบริหารจัดการอาคารสถานที่และแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา บนพื้นฐานความพอประมาณตามบริบทความสามารถของตนเองโดยไม่เบียดเบียนผู้อื่นและพึ่งตนเองเป็นหลัก	0.365
2.	สถานศึกษาของท่านมีการบริหารจัดการโดยมีนโยบายนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกำหนดไว้ในวิสัยทัศน์ พันธกิจ ของสถานศึกษา	0.342
3.	สถานศึกษาของท่านมีการติดตามผลการแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนโดย การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	0.336
4.	สถานศึกษาของท่านมีการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนรู้จักประมาณ ตน ทั้งการพูด การคิด การกระทำโดยไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับตนเองและผู้อื่น	0.333
5.	สถานศึกษาของท่านมีการบริหารจัดการแผนงาน/โครงการบนพื้นฐานความเป็นจริง เกิดความพอดี พอเหมาะ โดยไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับตนเองและผู้อื่น	0.322
6.	สถานศึกษาของท่านมีการบริหารจัดการโดย ดำเนินการตามนโยบายและแผน ปฏิบัติ การประจำปีที่นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา	0.318
7.	สถานศึกษาของท่านส่งเสริมบุคลากรให้ประพฤติปฏิบัติตนบนพื้นฐานของคุณธรรม จริยธรรม ตั้งมั่นในความดี มีความซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ อดทน ขยันหมั่นเพียรและ ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	0.316
8.	สถานศึกษาของท่านส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง นักเรียน และ ชุมชน ในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ความมีระเบียบ วินัย ให้กับนักเรียน ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	0.316
9.	สถานศึกษาของท่านมีการบริหารจัดการโดยใช้ทรัพยากรทางการศึกษาทั้งงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์อย่างรอบคอบ และเกิดประโยชน์สูงสุด	0.310
10.	สถานศึกษาของท่านส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน ในการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้กับ นักเรียน ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	0.307
11.	สถานศึกษาของท่านมีการวางแผนการบริหารจัดการงบประมาณที่สอดคล้องกับหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	0.302

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ที่	ประเด็นสำคัญ	หน้าหน้ องค์ประกอบ
12.	สถานศึกษาของท่านจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมการมีคุณธรรม จริยธรรม ซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ อดทน ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต เช่น ค่ายพุทธบุตร ค่ายคุณธรรม ที่สอดคล้องตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	0.301
13.	สถานศึกษาของท่านมีการบริหารจัดการ และ ติดตามผลการดำเนินการตามนโยบาย และแผนปฏิบัติการประจำปี	0.299
14.	สถานศึกษาของท่านจัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถแก้ปัญหาและพัฒนาตนเองได้อย่างสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	0.299
15.	สถานศึกษาของท่านมีการกำหนดมาตรการและใช้ทรัพยากรให้เหมาะสมคุ้มค่ากับ แผนงาน/โครงการของสถานศึกษา	0.290
16.	สถานศึกษาของท่านมีการระดมทรัพยากรจากหน่วยงานอื่นเพื่อใช้ในการบริหารจัดการ อย่างเหมาะสมกับทรัพยากรที่มีอยู่	0.282
17.	สถานศึกษาของท่านเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน ผู้ปกครอง นักเรียน และ ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการปรับปรุง พัฒนาการ จัดการสถานศึกษาให้มีความพร้อมที่จะรองรับผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการ เปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกได้	0.282
18.	สถานศึกษาของท่านนำวัสดุและทรัพยากรในท้องถิ่นมาผลิตและประยุกต์ ใช้เป็นสื่อการเรียนรู้อื่นๆ แหล่งเรียนรู้ บนพื้นฐานความพอประมาณที่ไม่มากเกินไปหรือน้อยเกินไปไม่มีความ คุ่มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด	0.271
19.	สถานศึกษาของท่านจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรอบรู้ ในทางวิชาการ และนำ ความรู้เหล่านั้นมาดำเนินชีวิตด้วยความรอบคอบ และระมัดระวัง ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง	0.269
20.	สถานศึกษาของท่านส่งเสริมทักษะการตัดสินใจของผู้เรียนให้อยู่บนพื้นฐานความมี เหตุผล ถูกต้องตามหลักความเป็นจริง โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และ คำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต อย่างรอบคอบ	0.257
21.	สถานศึกษาของท่านนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ประกอบการวางแผนการบริหารจัดการบน พื้นฐานความรอบรู้และดำเนินการตามแผนงาน/โครงการด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด	0.255
22.	สถานศึกษาของท่านบริหารจัดการแผนงาน/โครงการ ตามหลักความเป็นจริงและเป็นไป อย่างมีเหตุผลโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากร	0.254
23.	สถานศึกษาของท่านส่งเสริมบุคลากรในการแสวงหาความรู้ และนำความรู้ที่ไปวาง แผนการดำเนินชีวิตและปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรอบคอบ มีความระมัดระวัง และไม่ เบียดเบียนหรือสร้างความเดือดร้อนให้กับผู้อื่น	0.253

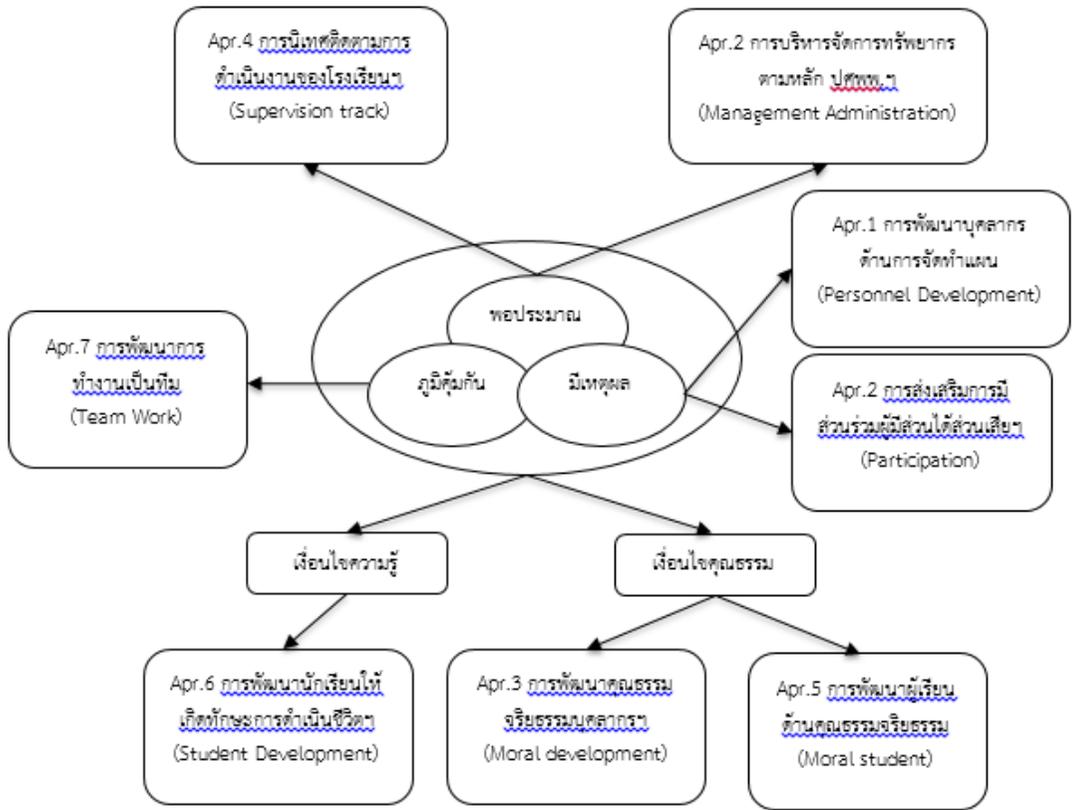
ตารางที่ 1 (ต่อ)

ที่	ประเด็นสำคัญ	น้ำหนัก องค์ประกอบ
36.	สถานศึกษาของท่านส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้รู้จักประมาณตน ทั้งด้านการคิด การพูด หรือการกระทำ ที่ไม่เบียดเบียนผู้อื่นและพึ่งตนเองได้	0.202
37.	สถานศึกษาของท่านมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาโดย บูรณาการกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	0.200

3. ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 “นำเสนอแนวทางของการบริหารสถานศึกษาพอเพียงที่มี ประสิทธิภาพของโรงเรียน ในเขตสำนักงานศึกษาธิการภาค 2 กระทรวงศึกษาธิการ” ประเด็นทั้งหมด 37 ประเด็น (จาก ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์การวิจัยในข้อ 2 ถูกนำไปสร้างและพัฒนาแนวทางที่เหมาะสมต่อการพัฒนาการบริหาร สถานศึกษาพอเพียงที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียน ในเขตสำนักงานศึกษาธิการภาค 2 กระทรวงศึกษาธิการโดยใช้ แนวคิดในเชิงทฤษฎี Balanced Scorecard ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการใน 4 มุมมอง (Perspective) ได้แก่ มุมมองเกี่ยวกับผู้รับบริการ (Customer Perspective) มุมมองเกี่ยวกับกระบวนการภายใน (Internal Process Perspective) มุมมองเกี่ยวกับการเรียนรู้และการเจริญเติบโต (Learning Growth or Learning and Development Perspective) และ มุมมองเกี่ยวกับการเงิน (Financial Perspective) เป็น แนวทางในการดำเนินการสร้างดังกล่าว ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนสำคัญคือ ขั้นที่ 1 สร้างและพัฒนาแนวทางฯ (ร่างแนวทางฯ โดยผู้วิจัย) โดยใช้ข้อมูลที่ได้จาก การวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 และข้อที่ 2 จำนวน 37 ประเด็น มาจัดกลุ่ม 4 มุมมอง (4 perspectives) ตามแนว คิดเชิงทฤษฎี Balanced Scorecard ขั้นที่ 2 สร้างและจัดทำร่างแนวทางการปฏิบัติ ตาม มุมมองทั้ง 4 โดยแต่ละแนว ทางฯ จะต้องสอดคล้องกับประเด็นต่างๆ ทั้ง 37 ประเด็นและแต่ละโครงการจะมี รายละเอียดของหัวข้อต่อไปนี้เป็น มุมมอง (Perspective) ประเด็นสำคัญ (Crucial Issues) ประเด็นย่อย (Strategic Issues) และ แนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม (Appropriate Approaches) และ ขั้นที่ 3 นำร่างแนวทางฯ ที่ได้พัฒนาขึ้นมาแล้ว ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 11 ท่าน (ดังภาพที่ 1) ช่วยกันวิพากษ์และให้ข้อเสนอแนะ เพื่อที่ผู้วิจัยจะได้นำ ข้อเสนอแนะเหล่านั้นไปปรับปรุงในการเขียนรายงานวิจัยในขั้นสุดท้ายให้สมบูรณ์ต่อไป สำหรับแนวทางที่ได้จากข้อค้นพบในการวิจัยและมีการปรับปรุงแก้ไขโดยผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 11 คนในขั้นสุดท้าย มีทั้งหมด 8 แนวทาง สามารถพัฒนาเป็นรูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียงที่มีประสิทธิภาพ เรียกโมเดลนี้ว่า “Thanawat’s Sufficiency School Model” ดังภาพที่ 2 และ สรุปได้ดังนี้

ภาพที่ 1 การวิพากษ์และหาข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสม สำหรับการบริหารสถานศึกษา
พอเพียงที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนในเขตสำนักงานศึกษาธิการภาค 2

ภาพที่ 2 Thanawat’s Sufficiency School Model

แนวทางที่ 1: (ใช้สัญลักษณ์ Apr.1) “การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาให้เกิดการเรียนรู้ด้านการจัดทำแผนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” (Personnel Development of Schools) ประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ ดังนี้ 1) อบรมเชิงปฏิบัติการการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) ให้ความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4) จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5) แจ้งนักเรียนรับทราบนโยบายการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 6) ขยายผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิผลของบุคลากรสู่สถานศึกษาอื่น และ 7) การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ

แนวทางที่ 2: (ใช้สัญลักษณ์ Apr.2) “การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” (Participation) ประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ ดังนี้ 1) ประชุมสัมมนา คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน และชุมชนเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัยให้กับผู้เรียนที่สอดคล้องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) การรับรู้ข่าวสารองค์การของคณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน ผู้ปกครอง 3) จัดกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุนผู้เรียนให้เกิดจิตอาสาและมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์โดยนำปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรม สอดคล้องกับหลัก

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4) การรับฟังความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และ 5) การปรึกษาหารือเพื่อการบริหารจัดการในสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

แนวทางที่ 3: (ใช้สัญลักษณ์ Apr.3) “การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมบุคลากร ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” (Moral development) ประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ ดังนี้ 1) ให้ความรู้เรื่องหลักการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) การอบรมเชิงปฏิบัติการค่ายคุณธรรมสำหรับบุคลากรทางการศึกษา 3) สร้างความตระหนักในการรู้จักประมาณ ที่ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม ที่ถูกต้องตามหลักความเป็นจริงในทุกๆ ด้าน 4) ติดตามผลการดำเนินชีวิตและปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเพิ่มเติม และ 5) ส่งเสริมบุคลากรแสวงหาความรู้ และถอดบทเรียนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

แนวทางที่ 4: (ใช้สัญลักษณ์ Apr.4) “การนิเทศติดตามการดำเนินงานของโรงเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” (Supervision track) ประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ ดังนี้ 1) ติดตาม แนะนำระบบการให้การช่วยเหลือผู้เรียนโดยตรง 2) ติดตาม สังเกต ผลการดำเนินงานของโรงเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) รายงานผลการปฏิบัติงานตามแผนงานโครงการประจำปี และ 4) แนะนำช่วยเหลือการพัฒนาการบูรณาการการเรียนการสอน การทำงาน การบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

แนวทางที่ 5: (ใช้สัญลักษณ์ Apr.5) “การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” (Moral development) ประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ ดังนี้ 1) กิจกรรมการให้ความรู้ด้านคุณธรรมกับผู้เรียนในรูปแบบต่างๆ 2) กิจกรรมค่ายพุทธบุตร เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ และอดทน และ 3) กิจกรรมวิชาการ นำความรู้สู่การปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิตประจำวัน

แนวทางที่ 6: (ใช้สัญลักษณ์ Apr.6) “การพัฒนานักเรียนให้เกิดทักษะการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”(Student development) ประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ ดังนี้ 1) จัดกิจกรรมฝึกทักษะการแก้ปัญหาให้กับผู้เรียน 2) กิจกรรมฝึกทักษะความมีเหตุผลสามารถอธิบายเหตุผลและพิสูจน์ได้ 3) กิจกรรมฝึกทักษะการสื่อสารตาม สุ จิ ปุ ลิ 4) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนการตัดสินใจภายใต้การรอบรู้ข้อมูลข่าวสารทุกด้าน จากการใช้ศาสตร์หลายสาขาในการตัดสินใจ และ 5) กิจกรรมฝึกทักษะการพูดเพื่อนำเสนอ การคิดสร้างสรรค์ สิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ

แนวทางที่ 7: (ใช้สัญลักษณ์ Apr.7) “การพัฒนาการทำงานเป็นทีม” (Team work) ประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ ดังนี้ 1) การสร้างแรงบันดาลใจในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ในการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) จัดกิจกรรม “กระบวนการสร้างองค์ความรู้ตามหลักชุมชนแห่งการเรียนรู้ PLC (Professional Learning Community) และ 3) จัดกิจกรรมอบรมการพัฒนาางานด้วยกระบวนการ AAR (After Action Review)

แนวทางที่ 8: (ใช้สัญลักษณ์ Apr.8) “การบริหารจัดการทรัพยากรด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” (Management Administration) ประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ ดังนี้ 1) จัดทำแผนบริหารจัดการพัฒนาอาคารสถานที่ และแหล่งเรียนรู้ตามแผนปฏิบัติการประจำปีที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) จัดทำแผนบริหารงบประมาณ มีความเหมาะสมสอดคล้องกับโครงการและกิจกรรมให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดและสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) ระดมทรัพยากรจากองค์กรอื่นและนำวัสดุจากท้องถิ่นมาบริหารจัดการที่คุ้มค่าและเหมาะสมกับทรัพยากรที่มีอยู่ บนพื้นฐานของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 4) ติดตาม ประเมินผลการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาให้เกิดการเรียนรู้ด้านการจัดทำแผนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้บุคลากรทุกระดับในโรงเรียนเกิดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการมีเหตุผล ตามแนวคิดของ ปรียานุช พิบูลสรารุช (2550: 10) ได้กล่าวถึง แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงว่า เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็นโดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตด้านการมีเหตุผลเพื่อสร้างบุคลากรให้ การตัดสินใจนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบนำมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาโดยมีกิจกรรมอย่างเป็นรูปธรรม

2. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้บุคลากรทุกระดับในโรงเรียนและผู้มีส่วนร่วมเกิดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีเหตุผลในการขับเคลื่อนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยการประชุมสัมมนา การรับรู้ข่าวสารองค์การ การรับฟังความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยการนำปราชญ์ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการในสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายของโรงเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ สอดคล้องกับผลงานวิจัย ของ นฤมล นิราทร และคณะ (2552) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาเศรษฐกิจนอภาคทางการในเขตเมืองเพื่อการขับเคลื่อนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ระยะที่ 2 พบว่า การทำงานเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในระดับชุมชน ต้องใช้กรอบความคิดในการทำงานที่แตกต่างออกไปจากกรอบการทำงานตามกระบวนทัศน์เดิมที่เน้นความมั่งคั่งมากกว่าความมั่นคง การบริหารจัดการตามโครงสร้างแนวตั้ง เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการสร้างการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมจากประชาชนซึ่งมีทุน ในระดับที่แตกต่างกัน

3. การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมบุคลากร ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้บุคลากรทุกระดับในโรงเรียนและผู้มีส่วนร่วมเกิดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามเงื่อนไขคุณธรรม ซึ่งเป็นการเสริมสร้างจิตใจของคนในชาติให้มีสำนึกในคุณ ธรรมความซื่อสัตย์สุจริต ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน มีสติปัญญา และ ความรอบรู้ ตามแนวคิดของ ปรียานุช พิบูลสรารุช (2549: 15) ดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมบุคลากร ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดย การสร้างความตระหนักในการรู้จักประมาณตน ดำเนินชีวิต และ ปฏิบัติหน้าที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4. การนิเทศติดตามการดำเนินงานของโรงเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการในโรงเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีรูปแบบกิจกรรมการรายงานผลการปฏิบัติงานตามแผน งานโครงการ และนิเทศติดตามงานการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่สถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพผู้นิเทศต้องส่งเสริมให้สถานศึกษาดำเนินการใน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา 2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 4) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552: 61) และสอดคล้องงานวิจัยของ สุวิชา อีร์วิจิตรญาณกุล, (2553: 273-274)ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารโรงเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนเครือข่ายเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า สภาพการดำเนินงานด้านการบริหารโรงเรียนของโรงเรียน มีการ บูรณาการ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่การบริหารโรงเรียนอย่างเป็นรูปธรรม และดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งงานวิชาการ งานบุคลากร งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป และการสร้างเครือข่ายเพื่อการทำงาน

5. การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้านคุณธรรมจริยธรรม บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาพฤติกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามเงื่อนไขคุณธรรม โดยจัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการจัดการศึกษาตามพระราช บัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 การจัดการ

ศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจสติปัญญาความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

6. การพัฒนานักเรียนให้เกิดทักษะการการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามเงื่อนไขความรู้ โดยจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล การคิดอย่างรอบคอบ จะทำให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการดำเนินชีวิต โรงเรียนควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้โดยนำข้อมูลหลากหลายมาใช้ในการพัฒนาตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉรวรรณ ไชยะเชียว (2555) ศึกษาวิจัย เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านสันกอง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงรายพบว่า มีแนวทางการดำเนินงานการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติในโรงเรียน มี 4 แนวทาง และมีแนวทางที่เกี่ยวข้องสอดคล้องกับแนวทางที่ 6 การพัฒนานักเรียนให้เกิดทักษะการดำเนินชีวิต คือ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

7. การพัฒนาการทำงานเป็นทีม เพื่อให้คณะ กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนสอดคล้องตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงด้านภูมิคุ้มกัน ด้วยการสร้างแรงบันดาลใจในการมีส่วนร่วม ในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษา และการพัฒนางานด้วยกระบวนการ AAR (After Action Review) ตลอดจนถึงกระบวนการสร้างองค์ความรู้ตามหลักชุมชนแห่งการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริรัชส์ อินสุข (2558: 274) เรื่อง ความสัมพันธ์เชิงเหตุผลการบริหารจัดการองค์การแห่งการเรียนรู้วิทยาลัยพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข พบว่า แนวทางที่มีประสิทธิผลสำหรับการบริหารจัดการองค์การแห่งการเรียนรู้มี 9 แนวทาง จำแนกตามเงื่อนไขของ 4M ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางที่ 5 ด้านการส่งเสริมการทำงานเป็นทีม เพื่อการพัฒนางานอย่างสร้างสรรค์ นำไปสู่เป้าหมายขององค์การ

8. การบริหารจัดการทรัพยากรด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการบริหารงบประมาณอย่างพอเพียงในการพัฒนาโรงเรียนสอดคล้องตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงด้านพอประมาณ ซึ่งโรงเรียนจัดทำแผนงบประมาณ แผนบริหารจัดการพัฒนาอาคารสถานที่ และแหล่งเรียนรู้ตามแผนปฏิบัติการประจำปีและระดมทรัพยากรจากองค์กรอื่นและนำวัสดุจากท้องถิ่นมาบริหารจัดการที่เหมาะสมกับทรัพยากรที่มีอยู่และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมรภูมิ อ่อนอุ่น (2558) ศึกษางานวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนมัธยม ศึกษาในจังหวัดตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล มีปัญหาอยู่ในระดับมาก และได้ดำเนินการสร้างแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนมัธยมศึกษา คือ แนวทาง การบริหารงานงบประมาณ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 สร้างองค์ความรู้ใน หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ของบุคลากรในสถานศึกษา ให้ตระหนักในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปสู่หลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เกิดความรู้ความเข้าใจและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่การปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างยั่งยืน

1.2 บุรณาการแผนจัดการเรียนรู้อตามหลักสูตรของสถานศึกษาที่เป็นรูปธรรม ครู นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษา นิเทศติดตาม ประเมินผลการจัดกิจกรรมของครูให้เป็นไปตามหลักสูตร วัดและประเมินผลผู้เรียนด้านความรู้และการนำไปใช้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อย่างเป็นรูปธรรม

1.3 การบริหารจัดการอาคารสถานที่และแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาบนพื้นฐานความพอประมาณตามบริบทความสามารถของตนเองโดยไม่เบียดเบียนผู้อื่นและพึ่งตนเองเป็นหลักและเป็นสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับสถานศึกษา

2.1 การบริหารอาคารสถานที่และแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษานั้นต้องบริหารภายใต้บริบทและความสามารถของตนเอง พึ่งตนเองเป็นหลัก ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดคุ้มค่า น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มากำหนดไว้ใน วิสัยทัศน์ พันธกิจ ของสถานศึกษา

2.2 เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ประชาชนชาวบ้าน หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนา (R&D) ด้านการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษานั้น ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาหรือไม่อย่างไร

3.2 นำประชาชนชาวบ้าน และภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มีความรู้ความชำนาญด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เข้ามามีส่วนร่วมในการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **แนวทางการนิเทศเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

นฤมล นิราทร, และคณะ. (2550). **เศรษฐกิจนอภาคทาง การในเขต เมืองเพื่อการขับเคลื่อนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว).

ปรียานุช พิบูลสรารุช. (2550). **การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอ เพียงด้านการศึกษา**. กรุงเทพฯ: โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์.

_____. (2549). **เศรษฐกิจพอเพียงและการประยุกต์ใช้ด้านการศึกษา**. กรุงเทพฯ: โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักทรัพย์สินส่วนพระองค์พระมหากษัตริย์.

พิมผกา ธรรมสิทธิ์ .(2552). **การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการ ศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง : การทดสอบโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สมรภูมิ อ่อนอุ่น. (2558). **แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38. วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ปีที่ 5 (ฉบับพิเศษ กรกฎาคม 2558)**. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: <https://www.tci-thaijo.org/index.php/JGNRU /article/download/44544/36892>

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่ง ชาติ. (2540). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544)**. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

_____. (2545). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549)**. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554)**. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

_____. (2555). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)**. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

สุทนต์ ศรีไสย์. (2551). **สถิติประยุกต์สำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 3 คณะครุศาสตร์: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สุวิชา อธิวิจารณ์ญาณกุล. (2553). **การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารโรงเรียน: กรณีศึกษาโรงเรียนเครือข่ายเศรษฐกิจพอเพียง**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อัจฉราวรรณ ไชยะเชียว. (2555). **การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3: กรณี ศึกษาโรงเรียนบ้านสันกอง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย**. รายงานการวิจัยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย. เชียงราย: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย.